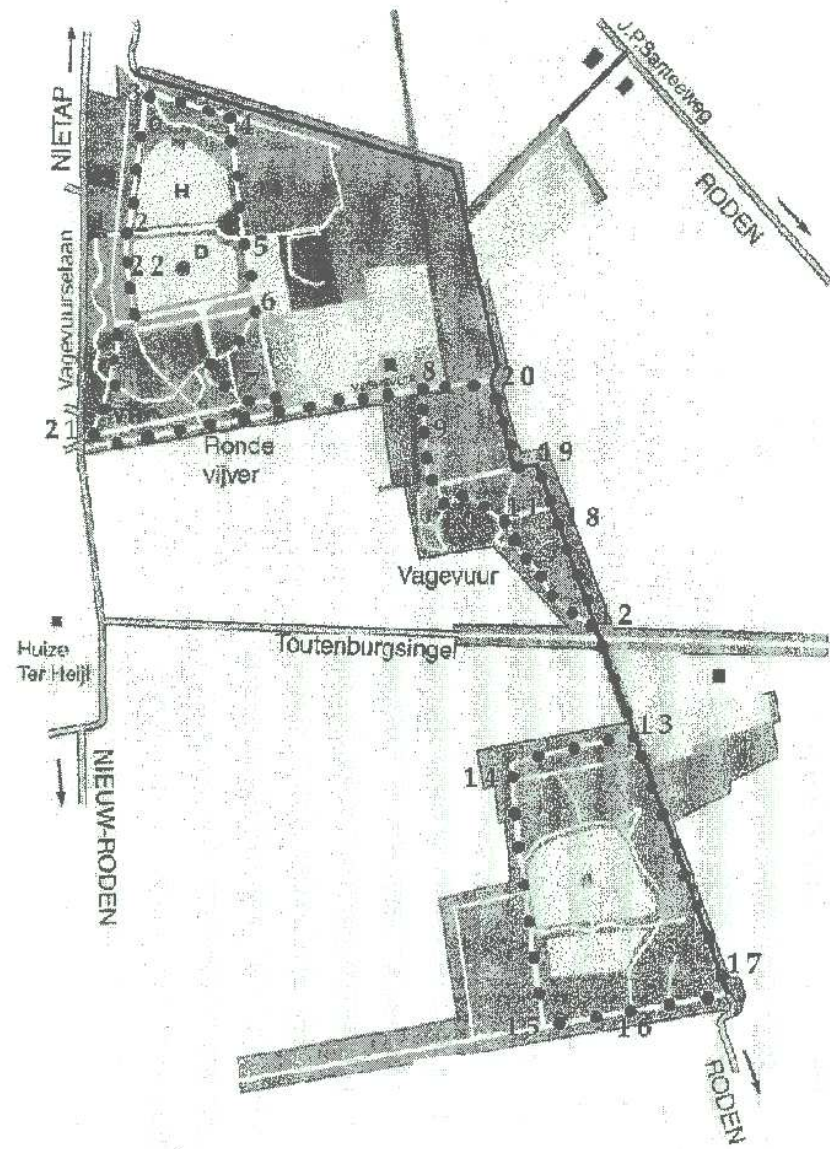

Op pad door

De historie van ons "Natuurschoon"

Tijdsduur wandeling: ongeveer 1,5 uur

Uitgave van:

**Vereniging tot behoud van Natuurschoon
"Nietap, Leek en Omgeving"**

*Jan Smit
Alle Veenstra*

*Eerste versie: oktober 2001
Herziene versie: januari 2007*

Vereniging tot behoud van Natuurschoon, Nietap, Leek en Omgeving

De op 24 december 1921 opgerichte Vereniging Natuurschoon is uw gastheer op deze wandelroute.

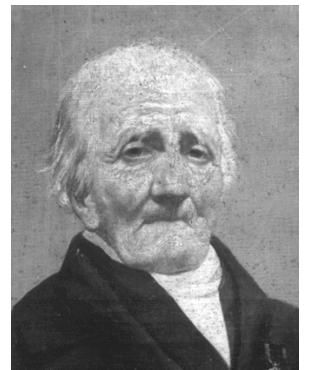
De Vereniging werd opgericht toen de bossen in Nietap verkocht werden en dreigden te worden gekapt. Er werd bij "Staatsboschbeheer" een kapverbod aangevraagd en met vereende krachten geld opgebracht om in het gebied bossen, lanen, water en weilanden te kunnen kopen.

Na tachtig jaar mag het resultaat gezien worden. In elk jaargetijde is een wandeling door het Natuurschoon de moeite waard, maar vooral in april, als de bosanemonen een witte deken over de grond vormen.

Het gebied heeft een rijke historie.

Vanuit Terheijl werd het gebied ontgonnen en in cultuur gebracht. Eerst de Cisterciënzer monniken vanuit Aduard, na de tachtigjarige oorlog adellijke eigenaren als de van Ewsums, de Von Inn- und Knipphausens en tot 1853 de Baron van Westerholt, Heer van Hackfort en Ter Heyl. Na 1853 was het gebied in handen van diverse grootgrondbezitters met als laatste de familie Pel-Santee.

In de loop van de wandelroute vertellen we u bijzonderheden uit heden en verleden.

Baron Borchart Frederik Willem Westerholt

De wandelroute begint op de parkeerplaats aan de Vagevuurselaan op de weg van Nietap naar Nieuw Roden, even voorbij de boswachterwoning aan de linkerkant.

Bij de parkeerplaats staat een in 2000 geplaatst informatiebord met bijzonderheden over het gebied.

Tips en regels voor de wandeling:

- *Door de ondergrond van potklei kan het gebied erg nat zijn. Goed schoeisel dus. In de natte tijd laarzen.*
- *In het gebied zijn veel reeën, dus **honden aan de lijn**. Door loslopende honden worden de reeën opgejaagd en gebeuren er ongelukken.*
- *Op de paden blijven.*
- *Geen bloemen plukken of planten uitgraven.*

De ingang zoals die er vroeger uitzag,

De route is op het kaartje aangegeven en in de tekst vet gedrukt. U kunt zich oriënteren met behulp van de nummers op het kaartje die corresponderen met de nummers in de tekst.

Het Bestuur van de Vereniging Natuurschoon wenst u een plezierige wandeling.

[1] Vanaf de parkeerplaats lopen we langs de afsluitboom.

Het beekje, waarvan het water onder de dam doorloopt, heet de "Zwarte Ryth". Vroeger was dit beekje veel breder. De monniken van "Ter Helle" vervoerden via dit water met boten turf, stenen en pannen naar Leek en van daaruit naar Aduard. De naam "Munnikesloot" voor het water vanaf het Leekstermeer herinnert daar nog aan.

[2] We gaan linksaf, langs het hek van de hertenkamp.

De damherten zijn de trots van boswachter Pors. De eerste damherten werden in 1928 door Prins Hendrik geschonken aan de toen nog jonge Vereniging Natuurschoon. Vanaf die tijd exploiteert de Vereniging een hertenkamp. De eerste hertenkamp was op de plaats waar nu de camping is. Het toiletgebouwtje op de camping is ontstaan uit het eerste hertenhok.

Links staat de boswachterwoning. Deze is in 1958 gebouwd op de plaats waar één van de twee vakantiewoningen van de Vereniging stond. Vanwege de woningnood na de oorlog werden de vakantiewoningen toen permanent bewoond. Aan het eind van de laan stond "de dikke beuk". De uit het lood gegroeide boom is op 31 januari 2004

bezweken. Als voorbeeld van dood hout ligt dit boegbeeld op zijn laatste rustplaats. De natuur zal zijn werk doen.

Tegenover de boom staan aan de andere kant van het pad een paar wilde kersen. Een inheemse boomsoort. Voor het verkrijgen van subsidie door de Vereniging is het van belang dat er een grote variëteit van inheems loofhout in het bos voorkomt.

[3] We gaan nu rechtsaf over het bospad.

De laatste jaren zijn er veel eikenbomen doodgegaan. Door wisselende waterstanden vermindert de vitaliteit van de bomen en kunnen ze een aanval van de eikenbladroller en vooral de laatste jaren van de eikenprachtkever niet overleven.

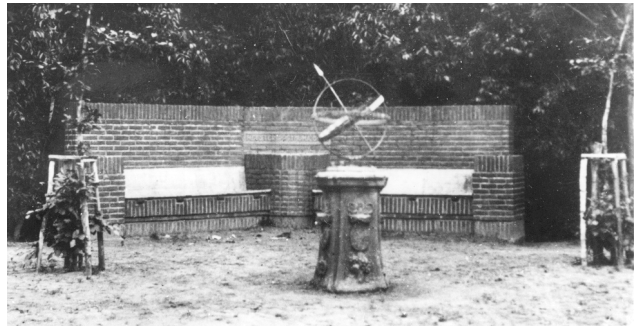
Het lijkt er op, dat zowel verdroging, verzuring en vernatting hierbij een kwalijke rol spelen. Niet alle dood hout wordt opgeruimd. In het ecosysteem speelt dood hout een belangrijke rol. Ook vele vogelsoorten profiteren van het dode hout, bijvoorbeeld de specht.

[4] We gaan rechtsaf, langs de hertenkamp naar de Meester Posthumabank.

We kunnen ook een klein ommetje maken door rechtdoor te lopen langs de camping. Ook dan komen we uit bij de bank.

Een mooie beukenlaan. De beuken doen het de laatste jaren redelijk goed. Door de vele beuken in het bos zijn er ook veel vinkensoorten. Let ook eens op de vele mossoorten.

Meester Wieger Posthuma was op 24 december 1921 één van de oprichters van de Vereniging Natuurschoon. Hij was de eerste voorzitter. Posthuma was ook de eerste voorzitter van de Buurtschap Nietap. Voor hij in 1883 naar Nietap kwam als hoofd van de school was hij hoofd van de school in Haulerwijk (beneden), nu Waskemeer. Ook daar speelde hij een belangrijke rol bij de vereniging voor plaatselijk belang "Vooruitgang".

Na zijn overlijden in 1935 werd de massieve bank gemetseld en als dank naar hem genoemd. Vroeger stond er een zonnewijzer voor.

De bossen en weilanden, het zogenaamde voorste wandelbos is 15 maart 1924 onderhands aangekocht van de erfgenamen van Dr. Klaas Pel te Amsterdam voor f12000,-. Hij was weer erfgenaam van zijn vrouw Wibbina Santee en zijn zwager Jacob Pieters Santee.

Het geld voor de aankopen werd geleend van de bank en van particulieren die intekenden voor obligaties. Instanties als Natuurmonumenten en de ANWB hadden ook obligaties. Later werden ook grote verlotingen georganiseerd. De loten werden landelijk verkocht. Bij de verloting van 1933 waren er 14203 loten van f 0,50 verkocht.

De trekking was op 30 september in café Pestman te Nietap. Eén van de prijzen was een complete stal vee, bestaande uit 1 paard, 2 koeien, 2 pinken, 2 schapen en 2 varkens, aangekocht voor f 810,-. Na aftrek van kosten was het batig saldo van de verloting voor de Vereniging f 4471,10.

[5] We gaan verder langs de beukenlaan.

Rechts in het weiland, één van de Tiddenskampen, ziet u de duiventoren. De duiventoren is in 1997 van oude steen gebouwd ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Vereniging. Onthuld door mevrouw Aleid Rensen, voorzitter van het "Drentse Landschap".

Duiventorens hebben een interessante geschiedenis. Je had een speciale vergunning nodig om duiven te mogen houden. Bij Huize Terheijl en bij Vredeveen in Nietap stonden vroeger duiventorens. Helaas hebben we er tot nu toe nog geen foto's van gevonden.

De toren is bestemd voor holenduiven, maar wordt, te zien aan de uilenballen, geregeld gekraakt door uilen. De natuur gaat zijn eigen gang.

Links ziet u de camping. De camping wordt door de kampeervereniging "De Ommelanden" gepacht van de Vereniging. Natuurschoon wil geen grootschalig kamperen. Eenvoudige voorzieningen, zoveel mogelijk in harmonie met de natuur.

[6] We laten de beukenlaan en de eikenlaan rechts liggen en lopen via het slingerpaadje naar de vroegere "goudvisschenvijver".

De goudvisschenvijver is in de beginjaren van de Vereniging gegraven. Compleet met rustieke bruggetjes. De aanleg beantwoordde aan het toenmalige ideaal van een bos. Netjes, aangeharkt en geschikt voor een wandeling op zondag.

De rododendrons passen hier goed bij. Ze zijn geplant na het opruimen van overjarige kerstbomen. Deze kerstbomen waren vroeger een belangrijke bron van inkomsten voor de Vereniging.

In de buurt van de vijver was vroeger ook een "spreekplaats". Geschikt voor evangelisatiebijeenkomsten en andere openluchtmanifestaties. Een soort Hyde-Park dus. Er zitten nu geen goudvissen meer in de vijver. 's Zomers staat de vijver vaak droog.

[7] We gaan langs de vijver, over de bult en over het bruggetje naar de beukenlaan.

Nu gaan we linksaf langs de afsluitboom richting boerderij Veghevuir.

De rood-wit beschilderde paaltjes zijn van het "Domelapad", een landelijke wandelroute die van Haren naar Steenwijk loopt.

De weilanden rechts heten "Santeekampen". Ze zijn in bezit geweest van de familie Santee. De laatste Santee, J.P. Santee, schonk bij zijn dood in 1901 een bedrag van f 2000,- aan de gemeenschap. Het geld werd beheerd door de Buurtschap Nietap die hiervoor op 24 december 1902 is opgericht. Daarvoor was er al een begrafenisvereniging in Nietap. Deze vereniging vergaderde vroeger altijd op 24 december. Zo is op 24 december 1921 het initiatief genomen tot oprichting van de "Vereeniging tot behoud van Natuurschoon "Nietap en Omstreken".

Na de statutenwijziging van 1925 is de naam "Vereeniging tot behoud van Natuurschoon "Nietap, Leek en omgeving".

Later bij spellingshervormingen is de dubbele e verdwenen.

[8] We passeren de boerderij "Veghevuir" en gaan rechtsaf.

De boerderij Veghevuir is in 1860 gebouwd.

Oorspronkelijk heette het hele gebied hier Vagevuur. In een resolutie van Gedeputeerde Staten van Groningen van 8 augustus 1626 is sprake van het Garnizoen op "het fort Vegevuir". Blijkbaar was hier een voorpost van de "Leeksterschans". Op oude topografische kaarten komt nog een "Oude Legerplaats" voor.

Tegenwoordig wordt de naam Vagevuur alleen voor het vennetje gebruikt.

[9] We gaan nu langs de "waterlossing" naar het Vagevuur.

De waterlossing is in de zestiger jaren gegraven om de afwatering van de hoger gelegen gronden van Terheijl te verbeteren. Een forse en achteraf te betreuren ingreep in het landschap. Misschien speelt de waterlossing ook een rol bij de verdroging van het bos.

Naast de boerderij is goed te zien hoe de waterlossing voortdurend dichtslibt.

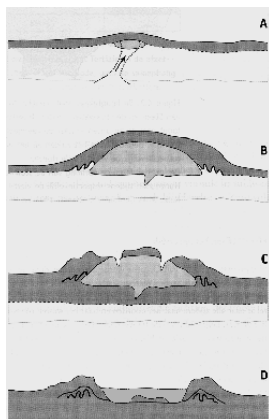
De oorzaak hiervan ligt in de ondergrond van potklei.

De potklei die in deze omgeving dicht onder het oppervlak zit is afgezet in het Elsterien, zo'n 250000 jaar geleden. Potklei laat nauwelijks water door en mede hierdoor is een bijzondere vegetatie ontstaan. Bij een planteninventarisatie in 1992 door de KNNV werden er in het Natuurschoon 232 soorten geteld, waaronder zeer zeldzame.

Het sparrenbos links is na de stormen in de jaren zeventig aangeplant. Er zijn in de loop der jaren heel wat kerstbomen uit verkocht. Nu is het een prachtige schuilplaats voor reeën en ander wild.

[10] Rechtdoor lopend gaan we naar het Vagevuur.

Het Vagevuur is een zogenaamde pingoruïne.

In de ijstijd is kwelwater, water dat vanuit de ondergrond naar boven komt [A], onder de stijfbevoren bovengrond (permafrost) bevroren tot een grote ijsklomp die steeds groter werd en de bovenste laag omhoog duwde [B]. Later, toen het klimaat milder werd, smolt het ijs en gleden de bovenliggende grond rondom, een soort ringwal achterlatend [C]. In het midden bleef een waterplas, waarin in de loop der tijden van alles bezonk. In een volgende fase groeide er veenmos in, waardoor een laag veen ontstond [D]. Dit veen werd in de Middeleeuwen door de monniken van Aduard afgegraven. Ook de burgers pikten natuurlijk een turfje mee.

Er zijn in de loop der tijden verschillende fases van verlanding geweest. In 2000 is het Vagevuur voor het laatst schoongebaggerd. Hierbij is hout van stobben naar boven gekomen, dat bij C¹⁴ – datering 8000 jaar oud bleek te zijn. Er zitten nog steeds stobben in het Vagevuur. De stobben zijn waarschijnlijk geconserveerd door het eroverheen groeiende veen.

Begin april trekken duizenden padden uit het bos naar het Vagevuur om daar nageslacht voort te brengen. Een fascinerend natuurverschijnsel. De padden gaan terug naar het water waarin ze zijn geboren. Een tijdje later is de grond rond het Vagevuur bedekt met jonge padden, die het bos weer ingaan.

In de zomer kunt u genieten van de gele plomp en de witte waterlelie die bloeit. Meerkoeten en de laatste jaren zelfs nijlganzen nestelen bij het Vagevuur. Ook wilde eenden vinden er een rustplaats. Vroeger hield de Vereniging zwanen in het Vagevuur.

's Zomer kunt u rond het Vagevuur lopen. In andere jaargetijden staat het water aan de zuidkant vaak te hoog. 's Winters als er ijs is leren vele jonge kinderen er het schaatsen. De lagere school "De Flint" houdt er schaatswedstrijden en de Buurtschap organiseert er priksleewedstrijden

Voor veel buurtbewoners is het Vagevuur een bijzonder plekje. Velen verbleven er met hun geliefde en bewaren daar plezierige herinneringen aan. Vooral het bankje vlak bij het water is zeer romantisch. Vele trouwfoto's zijn er gemaakt.

Een onbekende dichteres schreef in een loflied:

Nietap, O Nietap, al ben je maar klein,
Je straat is toch ruim, je omgeving zo fijn,
En zalig de stonden in maanlichte nacht,
In laantje of bosje tezaam doorgebracht

Ja, waar zingt in Meinacht de nachtegaal,
Zo schoon, zo teder, zo zacht?
Waar fluistert het paartje zo menigmaal,
Door 't lommer in Meizoele nacht?

Nietap, O Nietap, al ben je maar klein,
Je bos is zo groot, je laantjes zo fijn,
Hier leef je temidden der vrije natuur,
Hier denk je en droom je en zoekt avontuur.

Het Vagevuur is op 9 december 1924 bij publieke veiling voor f 1920,- door de Vereniging Natuurschoon gekocht van de erven Pel. Daarbij werd financiële steun ontvangen van de VVV in Leek en deelde oorspronkelijk de VVV van Roden voor een kwart het eigendom met Natuurschoon.

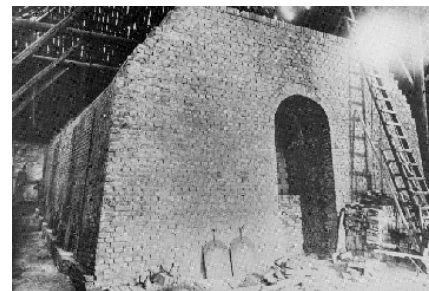
[11] We verlaten het Vagevuur bij de bankjes en volgen het bospaadje naar rechts.

Als we weinig tijd hebben, kunnen we linksaf gaan naar het fietspad en van daaruit weer naar de parkeerplaats.

In het bos links is de laatste jaren behoorlijk gedund. De overblijvende bomen (eiken) krijgen dan meer ruimte en kunnen een mooie kruin vormen. De hazelaars vormen de eerste etage van het bos en geven voedsel aan de reeën. Juist hierdoor is dit bos zo aantrekkelijk voor reeën.

[12] We komen uit op de plaats waar het fietspad de Toutenburgsingel kruist.

Het gebiedje ten oosten van het fietspad is een zogenaamd elzenbroekbos en staat vaak onder water. Het is zo laag, omdat de potklei afgegraven is en gebruikt is door een steen-en pannenfabriek [“tichelwerk”] die ten oosten van dit bosje stond. In 1841 is deze fabriek opgericht door een zoon van de baron van Westerholt, op een plaats waar al eerder een tichelwerk had gestaan. Er stonden ook huisjes voor de veelal Duitse gastarbeiders uit het vorstendom Lippe, de zogenaamde Lipskers. “Lipsker” turfstekers waren een bekend verschijnsel in Drenthe, evenals dito grasmaaiers in Friesland. In Groningen, maar ook hier, werden deze arbeiders aangetrokken als “brandmeesters”, omdat zij vaak het bakken voor hun rekening namen.

Ten noorden van dit terrein staat nu een prachtig landhuis. Ook in de boerderij aan de Toutenburgsingel hebben Lipskers gewoond. De boerderij is ook een tijdlang in bezit geweest van Natuurschoon. Toenmalige boswachter Fokke de Vries woonde er.

Op het kruispunt kunt u mooi de Toutenburgsingel afkijken.

De Toutenburgsingel is de weg van Huize Terheijl naar De Zulthe.

Ds. G.A. Wumkes schrijft in een artikel van 1904 hoe ouden van dagen zich herinnerden, dat de baron van Westerholt elke zondagmorgen met zijn tweespan naar Roden ter kerke reed.

Aan de Oostkant, aan de J.P. Santeeweg stond vroeger de herberg Toutenburg en aan de Westkant Huize Terheijl.

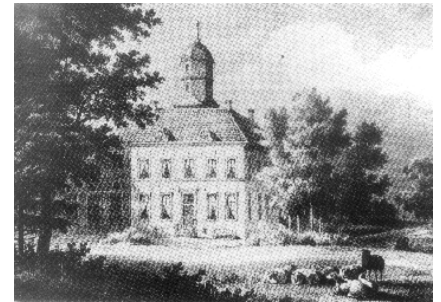
Huize Terheijl is oorspronkelijk een uithof geweest van het Aduarder klooster. Volgens de overlevering moesten gestrafte monniken in Terheijl turf steken en potklei afgraven. In ieder geval moesten ze in dit woeste oord zware arbeid verrichten. Vandaar de naam "die Helle" of "Ter Helle".

Abt Wolterus liet bij de uithof een nieuwe kapel bouwen. De naam werd veranderd in "Het

Paradijs". Latere abten verfraaiden de uithof steeds verder tot een soort buitenverblijf voor de abten van Aduard.

In 1580 werd het Aduarder klooster verbrand en in 1612 kwam Huize Terheijl in bezit van Caspar van Ewsum. In 1632 werd Huize Terheijl één van de 18 havezaten van Drenthe.

De naam Toutenburg is vanuit Duitsland, via Vollenhove naar Terheijl gekomen.

Huize Terheijl

[13] We volgen het fietspad en slaan de brede laan naar rechts in.

De weilanden links van het fietspad worden door de Vereniging verpacht. Het weiland rechts heet "Lange Hel".

Bij de ingang van de brede laan staat een meetput van het pompstation te Nietap. Op meerdere plaatsen wordt het niveau van het grondwater gemeten. Het door het pompstation gewonnen water komt via de ondergrond vanaf het Drents plateau. Het wordt opgepompt vanonder de potkleilagen.

Bijna aan het eind van de laan staan rechts twee bomen die fraai met elkaar verstrengeld zijn.

Links is door de stormen een open plek ontstaan die nu al weer mooi gevuld is met nieuwe begroeiing die door het meerdere licht een kans heeft gekregen. Een mooi voorbeeld hoe het bos zich natuurlijk verjongt na een storm.

[14] We gaan linksaf.

Het gebied hier heet "de Maatlanden". De Maatlanden zijn door Natuurschoon aangekocht bij publieke veiling, 17 december 1926, van de erfgenamen van Mr. J. Pel te Biggekerke, voor f 8900,-. Mr. J. Pel verkreeg de Maatlanden bij legaat van J.P. Santee voor zijn werkzaamheden als executeur van diens nalatenschap.

De weilanden worden door de Vereniging verpacht. De pachter heeft een zogenaamde beheersovereenkomst. Er mag niet voor 1 juli gemaaid worden en er mag geen kunstmest worden gebruikt. Het land is overigens erg nat en heeft weinig agrarische waarde. Natuurwaarde des te meer. Vaak kunt u hier ook reeën tegenkomen.

Vele Nietappers en Rodenaren zullen hier in hun jeugd of later met hun kinderen kastanjes hebben gezocht.

Rechts is een mooi beukenbos.

Via dit bos kunnen we uitkomen bij de weg van Terheijl naar Nieuw Roden.

[15] We gaan rechtdoor tot de beukenlaan. Daar gaan we linksaf.

Deze beukenlaan is de grens van het bezit van de Vereniging Natuurschoon. Hij ligt vlakbij de buitenwijken van Roden. Tussen de laan en de huizen is nog een hakhoutbosje en een weiland van Staatsbosbeheer.

In het plan Regiovisie Groningen Assen 2030 zou hier een weg moeten komen die Roden verbindt met de A7 in Niebert. Een bedreiging voor dit gebied.

Als reactie op deze bedreiging werd de Vereniging "Natuurlijk Oostindië-Terheijl" opgericht.

[16] We volgen de beukenlaan tot het fietspad.

Bij de bocht in het fietspad is een brede plaats. Hier werd vroeger hout opgeslagen en konden de wagens keren.

Het fietspad naar rechts gaat naar Roden. Rechts staan nieuwe huizen en links in het bos het vroegere kinderherstellingsoord "De Zulthe", later het woonhuis van de familie Droogleever Fortuyn. Mevrouw Droogleever Fortuyn was de bekende dichteres Vasalis. Zij en haar man droegen het Natuurschoon een warm hart toe.

In 1997 was Vasalis jury voor werkstukken over het Natuurschoon ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan. In haar juryrapport schreef ze:

Wat is het prettig om te mogen lezen (en zien) wat anderen beleven in een omgeving, bij een plek of langs een weg, die je zelf zo lang en goed kent en waar je zó veel van houdt.

- "Natuurschoon" en daarin "Het Vagevuur" en de paden die er heenleiden.

Over de gedichten en foto's:

- De eerste tekst is een kort gedicht "wonder" geheten.

Daarin wordt een gevoel voor de natuur, het bos, het jaargetijde (herfst) uitgedrukt en vooral de zon, als bron van warmte en leven – vergelijkbaar met mensenliefde genoemd – een troost dus

- Het gedicht "Vanmorgen" speelt zich, lijkt me af langs het fietspad dat naar en door Natuurschoon voert en het is voorjaar: lijsters zingen, schoolkinderen op de fiets kwetteren en het fluitekruid is nét uit. De zon omhelst de toeschouwer. (*Ja! dacht ik, heerlijk en zó is het.*)

Een goed en tierig gedicht.

- Dan komt in groot formaat "Naar het Vagevuur".

Drie erg mooie foto's, direct herkenbaar en een gedicht dat het verleden met het heden verbindt: de oorsprong van de naam, de mensen die er eeuwen geleden rondwaarden (een garnizoen en een groep gestrafte monniken) en nu: het paradijselijke dat er van deze geheimzinnige stille plek uitgaat – En ik moet bekennen dat ik dát wel "De" samenvatting vond en dat ik vind dat de natuur én "Natuurschoon" elkaar hier echt gevonden hebben.

M. Vasalis

[17] We gaan linksaf het fietspad op en volgen dit.

In de sloot links bloeit soms waterranonkel.

Het bos rechts is in januari 1990 door de Vereniging Natuurschoon aangekocht voor f 9142,-. Het heet: "Het bosje van Deodatus". Veel varens en grove den.

Het ligt mooi hoog.

[18] We volgen het fietspad verder en lopen tussen de geknotte haagbeuken door.

Velen herinneren zich dit stukje als fascinerend en mysterieus. De vlak na de oorlog geplante haagbeuken waren heel hoog geworden en vormden bijna een kathedraal van groen. Helaas werden de bomen in en de splijtende bomen en de vallende takken vormden een gevaar voor wandelaars en fietsers. Na het inwinnen van vele adviezen werd besloten de beuken te knotten. Helaas is dit experiment mislukt. Na een tijdje gingen vele bomen dood.

Een spechten- en paddenstoelenparadijs.
Er worden nieuwe haagbeuken geplant op de lege plekken als duidelijk is hoe de overgebleven vitale bomen zich verder ontwikkelen.

Veel van de terreinen rechts zijn eigendom van Staatsbosbeheer. Over de sloot een fraaie wal van hazelaars. In strenge winters is er wel eens een invasie van notenkrakers uit Siberië.

[19] We volgen nog steeds het fietspad door de twee bochten tot de wegwijzer.

Rechts vooruit ziet u een poel in het weiland. Deze poel heet "Meyerings ven".

Ook uit dit "Veentje" is veel turf gehaald en het is ook een pingoruïne. Verderop gaat er een fietspad naar rechts. Dit pad is van de Vereniging en aangelegd om voor kinderen uit Terheijl een kortere weg te hebben naar de school "De Flint".

[20] Bij de wegwijzer gaan we linksaf en voor de boerderij Veghevuir lopen we door tot bijna aan de weg van Nietap naar Nieuw Roden, de Vagevuurselaan.

Vagevuurselaan anno 1900

De Vereniging Natuurschoon heeft ook een rol gespeeld bij de verharding en verbetering van deze weg in de jaren twintig door deel te nemen in het wegschap. De eerste aankopen van de Vereniging hadden hier mee te maken.

Aan de Vagevuurselaan zijn twee nieuwe huizen gebouwd. Op de plaats van "Bellavista" en op het terrein van het boerderijtje van Tooms. Een nieuw Huize Terheijl?

Bellavista

[21] We volgen rechts het bospad langs "De Zwarte Ryth".

De hoeveelheid water in de Zwarte Ryth is sterk afhankelijk van het jaargetijde. Het is moeilijk je voor te stellen dat er vroeger boten door voeren. Rechts was de spreekplaats.

Verderop, over een betonnen bruggetje is een brede plaats met water. Hier was vroeger de eerste vijver.

[22] We lopen langs het weiland met de duiventoren weer naar de parkeerplaats.

We hopen dat u een aangename en leerzame wandeling heeft gehad. Graag tot een volgende keer!

U kunt meehelpen aan het beheer en behoud van het gebied van de Vereniging Natuurschoon door begunstiger (donateur) te worden. Lid worden is ook mogelijk.

Begunstiger worden kan onder andere door minimaal €12,- te storten op één van onze bankrekeningen:

*RABO West Groningen, 3351 00 589 of
Postbank, 387743.*

*Beide t.n.v. Natuurschoon Nietap en onder vermelding:
"nieuwe begunstiger".*

Wij sturen u dan een bevestiging van uw aanmelding en u ontvangt informatie over het wel en wee van de Vereniging en over de mogelijkheid om lid te worden.

Bij het samenstellen van deze wandelroute hebben we dankbaar gebruik gemaakt van diverse bronnen.

- 1. Archief en notulenboeken van de Vereniging*
- 2. Wandelkaart van april 1924*
- 3. Archief en fotoarchief van Buurtschap Nietap en Jan Smit*
- 4. De rijke historie van Nietap en Terheijl, een uniek grensgebied, Buurtschap Nietap 1993*
- 5. Zij maakten Nietap en Terheijl, Henk Doedens, 2000*
- 6. De Nietapster school, Henk Doedens, 1995*
- 7. Drentse Havezaten, G. ter Braake, 1987*
- 8. Natuurschoon rondom het Vagevuur, Ine Reijntjes-Hillebrands*
- 9. PALEO-AKTUEEL 12, artikel van H.Woldring: Hydrologie van de pingo "Vagevuur".*
- 10. Geert Schreuder, Onstwedde, schilderij monniken*

Nietap, oktober 2001

*Jan Smit
Alle Veenstra*